

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 443/2021-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. Marekom Laktišom, Mariánska 8, Nitra, proti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV č. k. 4 C 235/2013-238 z 29. decembra 2015, rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 Co 156/2016-300 z 15. decembra 2017 a uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7 Cdo 229/2018 z 27. mája 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 20. septembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojich základných práv podľa čl. 50 ústavy a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov označených v záhlaví tohto uznesenia. Petitom ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté rozhodnutia „a vrátil vec na ďalšie konanie“.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že Okresný súd Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) zaviazal sťažovateľa ako žalovaného k povinnosti zaplatiť žalobcovi 57 490 eur s príslušenstvom z titulu náhrady škody a trovy konania. Skutkovým základom žaloby sa stal predaj bytu vo vlastníctve žalobcu za súčinnosti sťažovateľa, ktorý bol jeho vnukom a pracoval ako realitný maklér v spoločnosti, ktorá zrealizovala predaj bytu. Z výt'ážku predaja bytu sťažovateľ vrátil žalobcovi iba sumu 26 510 eur a zvyšok peňazí (v žalovanej výške) si mal ponechať. Tvrdil, že peňažné prostriedky dostal od žalobcu darom. Okresný súd však mal vykonaným dokazovaním

za preukázané, že žalobca nechcel darovať finančné prostriedky z predaja bytu sťažovateľovi, prípadne tretej osobe, ale chcel ich používať na úhradu liečebných pobytov a na vlastnú potrebu, pričom zostatok po jeho smrti mal pripadnúť tomu, kto by sa o neho postaral a dochoval ho. Keďže sťažovateľ nezabezpečoval starostlivosť o žalobcu v zmysle dohody, žalobca odišiel z jeho bytu (kde istý čas býval) do [REDACTED].

3. Na takto zistený skutkový stav aplikoval okresný súd § 415, § 420 ods. 1 a 3 a § 424 Občianskeho zákonníka upravujúce náhradu škody. Podľa jeho názoru sťažovateľ porušil svoju právnu povinnosť tým, že už do kúpnej zmluvy, ktorej predmetom bol predaj bytu žalobcu, zapracoval povinnosť kupujúcej strany zaplatiť časť kúpnej ceny na účet sťažovateľa, ktorý na tento účel predtým zriadil. Taktiež konštatoval, že sťažovateľ porušil dohodu o zabezpečení riadnej starostlivosti o žalobcu. Sťažovateľ síce vrátil žalobcovi na jeho výzvu časť kúpnej ceny, avšak ostatné peňažné prostriedky z predaja bytu si ponechal, čím mu spôsobil škodu. Jej výšku mal okresný súd preukázanú z predloženého vyšetrovacieho spisu Okresného riaditeľstva Policajného zboru [REDACTED] sp. zn. ČVS:ORP-49/OEK-B4-2013. Tvrdenia sťažovateľa, že peňažné prostriedky mu daroval, vyhodnotil okresný súd ako účelové a poukázal na súvisiace trestné konanie, ktoré sa viedlo proti sťažovateľovi. Zároveň sa vysporiadal s námietkou sťažovateľa o údajnej nespôsobilosti žalobcu, s námietkou premlčania, ako aj s jeho návrhmi na výsluch ďalších svedkov.

4. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“), ktorý rozhodoval o odvolaní sťažovateľa, potvrdil rozsudok okresného súdu, uplatniac § 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).

5. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval jednak z § 420 písm. f) CSP, pretože bol toho názoru, že je nedostatočne odôvodnený, spočíva na nesprávnych a nedostatočných skutkových záveroch a na nedostatkoch pri vykonávaní a hodnotení dokazovania, a jednak z § 421 ods. 1 písm. b) CSP pre nesprávne právne posúdenie veci. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) dovolanie sťažovateľa napadnutým uznesením odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti tvrdí, že rozhodnutiami všeobecných súdov boli porušené jeho práva. Podľa jeho názoru okresný súd postupoval v rozpore s prezumpciou neviny, ak pri svojom rozhodovaní vychádzal zo záverov prokurátora v osobitnom trestnom konaní vedenom súbežne s civilným sporom. Ozrejmuje, že dané trestné konanie bolo napokon zastavené, a preto v čase rozhodovania o žalobe mal okresný súd nazerať na sťažovateľa ako na nevinného. Prevzatím neprávoplatných záverov prokuratúry vytvoril okresný súd neprípustnú fikciu o preukázanej vine sťažovateľa a údajnej nepotrebnosti ďalšieho dokazovania.

7. V dôsledku prebratia záverov z trestného konania okresný súd ignoroval právne skutočnosti, ktoré mali pre vec podstatný význam a ktoré bolo potrebné dokazovať, a to: existenciu darovacej zmluvy, neexistenciu zmluvy o doopatrovaní, spotrebovanie peňazí žalobcom, skúmanie právnej spôsobilosti žalobcu a nesprávnosť právnej kvalifikácie žalovaného nároku. V tejto súvislosti tvrdí,

že všeobecné súdy bez odôvodnenia odmietli jeho návrhy na vykonanie dokazovania a nadväzne vec nesprávne právne posúdili, ak nárok posudzovali výlučne z hľadiska náhrady škody, a nie bezdôvodného obohatenia. V dôsledku toho sa mali zaoberať i otázkou premlčania. Týmito okolnosťami sťažovateľ odôvodňoval opodstatnenosť svojho odvolania, avšak krajský súd na ne nereagoval. Obdobne podľa jeho názoru postupoval i najvyšší súd, ktorý vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP konštatoval, že z dovolania údajne nie je zrejmé, o akú právnu otázku ide. Z popísaných dôvodov považuje sťažovateľ odôvodnenie napadnutých rozhodnutí za nepreskúmateľné.

8. V závere sťažovateľ s poukazom na značnú výšku pohľadávky a jeho nepriaznivú finančnú situáciu navrhol, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutých rozhodnutí.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľa o porušení jeho práv napadnutými rozhodnutiami okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu z dôvodu absencie riadneho odôvodnenia nimi prijatých záverov. Podľa jeho názoru napadnuté rozhodnutia neodpovedajú na argumentáciu týkajúcu sa (ne)správnosti zisteného skutkového stavu a právnej kvalifikácie žalovaného nároku, ktorú uplatňoval v priebehu civilného sporu.

III.1. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým rozsudkom okresného súdu

10. Pokiaľ ide o namietané porušenie práv sťažovateľa napadnutým rozsudkom okresného súdu, ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity vyjadrený v čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať napadnutý rozsudok okresného súdu a ani jeho predchádzajúci postup, keďže ho už meritórne preskúmal na základe odvolania krajský súd, ktorý bol oprávnený a zároveň povinný poskytnúť ochranu právam sťažovateľa.

11. Preto ústavný súd túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým rozsudkom krajského súdu

12. Vo vzťahu k rozsudku krajského súdu sa ústavný súd musel v prvom rade zaoberať otázkou včasnosti podania ústavnej sťažnosti ako jednou z procesných podmienok jej prípustnosti. Opierajúc sa o § 124 zákona o ústavnom súde, vychádzal z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľa ako procesne neprípustné. Keďže podľa § 124 štvrtá veta zákona o ústavnom súde, ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom

prostriedku (20. júl 2021), ústavný súd považoval dvojmesačnú lehotu na podanie ústavnej sťažnosti v danej veci za zachovanú.

13. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu konštatuje, že už uvedené závery sústredené do časti I tohto uznesenia nemožno v okolnostiach tejto veci považovať za neodôvodnené či nepresvedčivé. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že nie je mimoriadnou opravnou inštanciou a že jeho úlohou nie je nanovo vyhodnocovať skutkové a právne okolnosti prípadu a nahradiť závery všeobecných súdov svojím vlastným názorom, ale presvedčiť sa, že závery všeobecných súdov nie sú prejavom svojvôle, ktorá by mohla mať za následok porušenie práv sťažovateľov. Ako už bolo uvedené, v okolnostiach tohto prípadu nemožno závery krajského súdu vyhodnotiť ako svojvoľné, resp. také, ktoré by popierali zmysel a účel vo veci aplikovanej právnej úpravy.

14. V súvislosti so skutkovou polemikou sťažovateľa ústavný súd uvádza, že jeho vec bola posúdená v riadnom viacinstančnom konaní, pričom v procesnom postupe všeobecných súdov a ich skutkových zisteniach nie je nič, čo by oprávňovalo ústavný súd akokoľvek korigovať napadnutý rozsudok krajského súdu. Ústavná sťažnosť je tak v tejto časti iba nesúhlasom sťažovateľa so skutkovými zisteniami všeobecných súdov a opakovaním argumentov uplatňovaných v konaní pred nimi, z ktorých nevyplýva nič, čo by jeho sťažnostnú argumentáciu posúvalo do ústavnoprávne relevantnej roviny. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že sťažovateľ už na svoje námietky dostal odpovede, a to nielen v rozsudku okresného súdu, ktorý krajský súd potvrdil, ale následne i v uznesení najvyššieho súdu, ktorým sa (s ohľadom na totožnosť dovolacích námietok s tými, ktorými sťažovateľ odôvodňuje ústavnú sťažnosť) bude ústavný súd venovať v ďalšej časti odôvodnenia tohto uznesenia vrátane námietky súvisiacej s prezumpciou nevinu.

15. Pokiaľ ide o kritický pohľad sťažovateľa na aplikáciu § 387 ods. 2 CSP krajským súdom, ústavný súd súhrnne uvádza, že platná a účinná právna úprava uľahčuje odvolaciemu súdu prácu pri odôvodňovaní svojho rozhodnutia, ak sú súčasne splnené dve podmienky – ak je výrok vecne správny a súčasne sa v celom rozsahu stotožňuje aj s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd tak nemusí v odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozhodnutia opakovať podstatnú časť z odôvodnenia súdu prvej inštancie, ale stačí, ak sa obmedzí len na konštatovanie, že dôvody napadnutého rozhodnutia sú správne, prípadne doplní ďalšie dôvody na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia. Tak tomu bolo aj v prípade sťažovateľa.

16. Ústavný súd v tomto smere už judikoval, že odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú. Článok 6 ods. 1 dohovoru však nemožno chápať tak, že vyžaduje podrobnú odpoveď na každý argument, pričom odvolací súd sa pri zamietnutí odvolania môže obmedziť na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (García Ruiz proti Španielsku z 21. 1. 1999).

17. Za situácie, keď sťažovateľ v odvolaní uplatnil rovnakú argumentáciu ako v konaní pred súdom prvej inštancie a už v tomto konaní dostal dostatočnú odpoveď na to, prečo jeho argumentácia nebola opodstatnená, a keďže krajský súd nedospel k iným skutkovým alebo právnym záverom než súd prvého stupňa, neexistujú relevantné dôvody na to, aby ústavný súd z ústavnoprávneho

hládiska spochybňoval rozhodnutie vydané v rámci odvolacieho konania len na základe toho, že krajský súd postupoval podľa § 387 ods. 2 CSP. Nie je totiž hospodárne a ani účelné, aby súd rozhodujúci o odvolaní uvádzal tie isté dôvody alebo len inými slovami vyjadril dôvody, pre ktoré bola strana sporu už v konaní pred súdom prvej inštancie neúspešná.

18. Vzhľadom na uvedené sa ústavný súd nedomnieva, že by napadnutý rozsudok krajského súdu bolo možné kvalifikovať ako nezlučiteľný s namietanými článkami ústavy a dohovoru, a preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.3. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým uznesením najvyššieho súdu

19. Sťažovateľ namieta porušenie svojich práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu s tým, že ani v dovolacom konaní sa podľa jeho názoru nenapravili pochybenia, ktorých sa dopustili súdy prvej a druhej inštancie.

20. Na tomto mieste je potrebné v prvom rade uviesť, že do obsahu práva na súdnu ochranu nepochybne patrí aj ochrana, ktorá sa strane sporu poskytuje v dovolacom konaní. Keďže posudzovanie splnenia podmienok dovolacieho konania je zásadne v právomoci najvyššieho súdu, s ohľadom na argumentáciu sťažovateľa v jeho ústavnej sťažnosti sa úloha ústavného súdu v tejto veci obmedzila na posúdenie, či najvyšší súd v napadnutom uznesení dostatočným spôsobom odôvodnil svoj záver o neprípustnosti dovolania. V opačnom prípade by totiž ústavný súd nahrádzal právomoc najvyššieho súdu, čo nie je jeho úlohou.

21. Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia najskôr poukázal na závery všeobecných súdov a nadväzne uviedol právne dôvody odmietnutia dovolania. K námietke sťažovateľa o ich nepreskúmateľnosti uviedol, že obsah spisu nedáva podklad na záver, že by krajský súd odôvodnil svoje rozhodnutie (v jednote s odôvodnením rozsudku okresného súdu, pozn.) spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP. Práve naopak, súdy oboch nižších inštancií podľa jeho názoru dostatočne popísali obsah podstatných skutkových tvrdení strán sporu a dôkazov vykonaných v konaní, taktiež uviedli, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Najvyšší súd sa tiež osobitne vysporiadal s námietkou sťažovateľa smerujúcou k spôsobu a hodnoteniu vykonaného dokazovania, ako aj s námietkou o údajnom prevzatí záverov z uznesenia o zastavení trestného stíhania (body 15 a 16 napadnutého uznesenia). Všeobecné súdy sa teda podľa názoru najvyššieho súdu vysporiadali so všetkými podstatnými skutočnosťami, a preto odmietol dovolanie v tejto časti podľa § 447 písm. c) CSP. S poukazom na uvedené je ústavný súd toho názoru, že sťažovateľ dostal odpovede na svoje sťažnostné námietky už v rámci dovolacieho konania, tieto možno považovať za dostatočné a presvedčivé, a preto na ne ústavný súd na tomto mieste odkazuje bez potreby ich rekapitulácie.

22. Právnu otázku, ktorá mala byť predmetom dovolacieho prieskumu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, sťažovateľ formuloval tak, že navrhol preskúmať, „či existujúca/neexistujúca judikatúra Najvyššieho súdu SR pripúšťa zámenu priznania nároku z titulu náhrady škody, aj keď by sa malo jednať o bezdôvodné obohatenie, resp. či je takáto judikatúra jednotná“. K tomu najvyšší súd uviedol, že právna otázka musí byť v dovolaní vymedzená jasne, určito a zrozumiteľne, tak, aby to

dovolaciemu súdu umožnilo prijať záver o tom, o ktorú konkrétnu otázku dovolateľovi ide a či je vo vzťahu k nej daná prípustnosť (a v prípade prípustnosti aj dôvodnosť) dovolania. S poukazom na svoju judikatúru (bod 19) okrem iného uviedol, že musí ísť o otázku právnú, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil svoje rozhodnutie napadnuté dovolaním, pričom dosiaľ nebola v rozhodovacej praxi vyriešená. Nadväzne zhodnotil, že sťažovateľ síce podrobil kritike konanie a rozhodovanie odvolacieho súdu, obsérne vysvetľoval, v čom vidí nesprávnosť jeho záverov, avšak ani pri posudzovaní podaného dovolania z hľadiska jeho obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) nemohol najvyšší súd ustáliť, konkrétne ktorú právnú otázku (resp. otázky) riešenú odvolacím súdom považoval sťažovateľ za dosiaľ dovolacím súdom neriešenú. Preto dovolanie sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

23. K tomu sa žiada dodať, že rozhodnutiu všeobecného súdu spravidla predchádza riešenie celého radu procesnoprávných a hmotnoprávných otázok s rôznym významom pre rozhodnutie, a na podklade ich postupného riešenia niektorým otázkam priznáva relevanciu a iné posudzuje ako bezvýznamné pre svoje rozhodnutie. Tak tomu bolo aj v danom prípade, keď všeobecné súdy konkurenciu náhrady škody a bezdôvodného obohatenia neriešili, a to nielen preto, že právna kvalifikácia je úlohou súdu v zmysle zásady *iura novit curia*, ale i pre subsidiaritu bezdôvodného obohatenia. Právna úprava bezdôvodného obohatenia sa totiž uplatní výlučne vtedy, ak nerovnováha v majetkovej sfére subjektov súkromnoprávneho vzťahu vznikla v dôsledku absencie relevantného právneho dôvodu (Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník II. § 451 – 880. 2. vydanie. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 1723 – 1734). Právny dôvod vo veci sťažovateľa však bol jednoznačne identifikovaný a bolo ním protiprávne konanie sťažovateľa. Preto sa povinnosť majetkovej reparácie tejto nerovnováhy odvíjala od titulu náhrady škody, tak ako si ju žalobca uplatnil, a nie od bezdôvodného obohatenia.

24. S ohľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že v danom prípade sa najvyšší súd neodmietol zaoberať opravným prostriedkom sťažovateľa, ktorým napadol rozsudok odvolacieho súdu, ale jeho dovolanie riadne preskúmal, a keďže dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania nezistil, následne sformuloval svoj právny záver o neprípustnosti dovolania a rozhodol o ňom spôsobom, ktorý mu Civilný sporový poriadok prostredníctvom § 447 vyslovene umožňuje. Ústavný súd nezistil v týchto záveroch nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti, a preto aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

25. V súvislosti s prejavom nespokojnosti sťažovateľa s napadnutými rozhodnutiami ústavný súd poukazuje na to, že základné právo na súdnu a inú právnú ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. Procesný postoj účastníka konania zásadne nemôže bez ďalšieho implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu (IV. ÚS 329/04, II. ÚS 106/05,

III. ÚS 32/07, III. ÚS 302/09, III. ÚS 75/2010), čomu podľa názoru ústavného súdu učinili všeobecné súdy v danej kauze zadosť.

26. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci vrátane jeho návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutých rozhodnutí stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu